

Фикҳ дарслари (116-дарс). Махси ва тахтакачга масҳ тортиш ва синдирувчилари (биринчи мақола)

13:00 / 24.12.2020 4262

وَوَهُوَ - هُوَ رَفَوُ الْجَسْعِ لَعَلَّ نَمَّ نَوْدُ ثَدْحُ مَلَلُ زِيَّاجِ نِيَّ فُخْلٍ لَعَلَّ حُسْمٍ لَعَلَّ
قَسْلٍ لَعَلَّ فَسَّأَ يَفِي دَيْلٍ لَعَلَّ أَعْبَأَ صَأْةً أَلْثُ رَأْدُقِم - طُوطُخ

رَفَّسَلٍ وَبُنْ كُمِّي وَبَعْ كَلَّ رُتْسَيَّ أَمْلُكُ وَنِيَّ قَوْمُ رُجْلٍ لَعَلَّ رُؤْجَيَّ وَ

رِيَّ بَجَلَّ يَفِي فَالْ يَثَدْحُ لَعَلَّ تَقْوٍ مَاتِ رُهُطٍ لَعَلَّ نِيَّ سُوْبَلَمِ أَمُهُ نَوَكِ طَرْشَو
رَبُّ نَعَالٍ أَوْطُوقُ سَبَسْ أَبِ الْو

رِيَّ لَيْلٍ وَ مَوِيَّ مِيَّ قُمْ لَعَلَّ هُتْدَمُ وَيَهِيَّ الْ لَعَلَّ رِيَّ رِيَّ رَتَّاسِ حُسْمِيَّ الْو
يَثَدْحُ لَعَلَّ تَقْوٍ نَمُّةً أَلْثُ رَفَّاسُ مَلَلُ

Махсига масҳ тортиш кичик бетаҳорат кишига жоиздир. Фусл вожиб бўлган одамга эмас. Унинг фарзи болдирдан пастга қўлнинг уч бармоғи миқдоридан чизиқ тортишдир. Уни икки чориққа ва тўпиқни тўсувчи ҳамда сафар қилишга ярайдиган нарсага тортиш жоиздир. Бунда бетаҳоратлик етишидан аввал иккиси тўлиқ таҳорат ила кийилган бўлиши шарт.

Бу шарт тахтакачга қўйилмайди. Тахтакач тушиб кетса, ҳечқиси йўқ. Аммо тузалиб тушса, бундан мустасно. Оёқни тўсиб турувчи

нарсадан бошқа фақат тахтакачгагина масҳ тортилади. Масҳнинг муддати бетаҳоратлик етганидан бошлаб муқимга бир кечаю бир кундуз. Мусофирга уч кечаю уч кундуз.

Махсига тортилган масҳнинг синдирувчилари

قَالَ لِيَلَّ بِقَوْلِ الرَّثِّ كَأَجْوُحٍ وَءَدْمَلِ أَيُّضًا وَمَوُضُوعًا لِيَضْرِبَ قَانُوهُ ضَرْبًا وَ
هُنَّ مَوُذَّبِي قَرْحُوهُ نَمِي وَطَقَفَ هَيْلُ جِرْجِرٍ لَسَعُ بَحِي نِي زَمَّالِ نِي دَمَ دَحْ أَدْعَبَ وَ
نِي فُخَّ أَلْفُخَّ قُوُحُ عُمُجِي وَ. أَوْرَعُ صَاحِبِ لَجَّ رَلَّ عَابِ صَاحِبِ ثَالِثِ رُدَقِ

أَمْهَدُ عَبَّ وَرِيحُ أَلِ رَّبِّ تَعَالَى لَيْلٍ وَمَوِي لَبَقِ وَسُكَّ عَ وَمِي قُمْ لِي رَفَسِ يَفَوْ
عُزْنِي

Унинг синдирувчиси:

1. Таҳоратни синдирувчи нарсалар;
2. Муддатнинг чиқиши;
3. Товоннинг кўпи қўнжигача чиқишидир. Икки(иккинчи ва учинчи) нарсадан кейин фақат икки оёқни ювиш вожиб бўлади.

Масҳни пойабзалдан оёқнинг кичкина бармоқларидан учтаси кўринадиган миқдордаги йиртиқ ман қилади. Бир пой махсидаги йиртиқлар жамланади, икки пойиники эмас.

Бир кеча-кундуздан аввал муқим сафар қилганда ёки аксинча (мусофир муқим) бўлганда, охирига эътиборга олинади. Бу икки ҳолатдан кейин ечилади.

Махси – маълум ва машҳур оёқ кийими. У оёқни тўпиғидан юқорисигача яхшилаб беркитиб туради. Совуқдан ва турли нопокликлардан сақлайди. «Махси» деб номланмаса ҳам, унинг мазкур сифатларига эга бўлган оёқ кийимлари махси ҳукмида бўлади.

Ҳар таҳоратда бу оёқ кийимни ечиб, оёқни ювиш машаққат туғдиргани учун, тўлиқ таҳорат билан кийилган махси унинг ичидаги оёқни пок сақлашини эътиборга олиб, шариатимизда махсига масҳ тортишга рухсат берилган.

Лекин баъзи кишилар бу рухсатни тўғри тушунмаганлар. Улар: «Бир вақтлар махсига масҳ тортиш бўлган, аммо Моида сурасидаги таҳорат

ҳақидаги оят тушиб, «оёқларингизни тўпиқлари ила ювинглар», деган буйруқ келганидан кейин махсига масҳ тортиш ботил бўлган», дейишади.

Бу нотўғри гап. Ҳамма асл ҳадис китобларида ривоят қилинган машҳур ҳадисда келишича:

لَعَلَّ حَسَمَ وَأَضَوْتُمْ رِيحَ لَابِ الْإِقْمَامِ هُوَ نَعْمٌ يَهْرُبُ عَنْهُ شَمُّ الْإِنْعَامِ
مُتَّابٌ لَلْأُولَى رُتِي أَرْمَعَنْ لِقَافِ أَدَهْ لَعَفَتِ لِقَافِ هُوَ يَفُحُ
أَدَهْ مُهْبِغِي نَأَكُ مِيَهَارِبِ الْإِقْمَامِ شَمُّ الْإِقْمَامِ هُوَ يَفُحُ لَعَلَّ حَسَمَ وَأَضَوْتُمْ
هُنَّ سَلَّ أُمَّ الْإِقْمَامِ لَوْلَا لَوْلَا نَعْمٌ يَهْرُبُ عَنْهُ شَمُّ الْإِنْعَامِ

Аъмашдан, у Иброҳимдан, у Ҳаммамдан ривоят қилинади:

«Жарир бавл қилди. Кейин таҳорат олиб, махсиларига масҳ тортди. Шунда у кишига:

«Сен шу ишни қиласанми?» дейилди.

«Ҳа! Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бавл қилганларини, кейин таҳорат олиб, махсиларига масҳ тортганларини кўрганман», деди».

Иброҳим:

«Бу ҳадис уларга жуда ёқар эди, чунки Жарир Моида сураси нозил бўлганидан кейин мусулмон бўлган эди», деди».

Олти Имом ривоят қилишган.

Демак, Моида сурасидаги оят суннат билан собит бўлган махсига масҳ тортишни бекор қилган, деган гап мардуддир.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзлари махсига масҳ тортганлар ва бошқаларга масҳ тортишга кўрсатма ҳам берганлар. Саҳобаларнинг кўпчилиги бу ишни қилганлар.

Аммо махсига масҳ тортиш ҳақидаги мазкур нотўғри фикр кўпчиликни адаштиргани ҳамда у тез-тез қайтадан пайдо бўлиб тургани учун, ҳадис ва фикҳ китобларида бу масала алоҳида бобда, айри эҳтимом билан баён қилинадиган бўлиб қолган.

Махсига масҳ тортишга рухсатдан мурод енгиллик яратишдир. Шу билан бирга, унинг яна сувни тежаш, вақтни тежаш, совуқдан ва нопокликдан сақланиш каби фойдалари ҳам бор.

Масҳ ҳақида келган ривоятлар мутавотир даражасига етай деб қолган. Қирқта ҳадисда масҳ тортиш борлиги айтилган. Имоми Аъзам раҳматуллоҳи алайҳи: «Масҳ ҳақидаги ривоятлар қуёшдан ҳам равшан бўлгани учун мен бу ҳукми олганман. Ким масҳни жоиз эмас, деса, унинг куфрга кетишидан қўрқаман», деганлар.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобидан